

Valtuutettu Ella Myllyn ym. valtuutettujen aloite hiilibudjetoinnista

Kaupunginvaltuusto 11.10.2021 § 157

Valtuutettu Ella Mylly jätti seuraavan aloitteen:

”Kansainvälisen ilmastopaneeli IPCC:n uusin ilmastoraportti asettaa päättäjät kaikkialla maailmassa yksinkertaisen valinnan eteen: joko alamme toteuttaa nopeita päästövähennyksiä tai kannamme vastuun katastrofeista, jotka voimistuva ilmastonmuutos tuo mukanaan. Kestävässä kehityksessä on ennen kaikkea kyse siitä, millaisen maapallon jätämme tuleville sukupolville. IPCC:n raportin mukaan ilmaston lämpeneminen voidaan vielä määrätietoisella työllä rajoittaa 1,5 asteeseen. Jo puolentoista asteen lämpenemisen vaikutukset ovat kuitenkin dramaattisia. Ympäristöministeriön ilmastobarometrin mukaan neljä viides-tä suomalaisesta onkin sitä mieltä, että ilmastonmuutoksen hillitsemisellä on kiire.

Ilmaston kannalta kestäviä päätöksiä syntyy todennäköisemmin, jos päätösten ilmastovaikutukset ovat tiedossa jo päätöstä tehtäessä. Esimerkiksi Tampereella onkin otettu käyttöön ilmastobudjetti, joka sisältää vuosittaisen päästökaton eri sektoreille, suuntaa antavan pidemmän aikavälin päästöbudjetin ja arvion tulevien vuosien päästöbudjetissa pysymisestä viimeaikaisen kehityksen perusteella. Viimeisintä päästöbudjettia on lisäksi täydennetty ilmastotoimien taloussuunnitelmalla, johon on eritelty kaupunkiorganisaation tavanomaisesta budjetista käyttötalouden ja investointien osalta ne erät, jotka on suunnattu ilmaston-muutoksen hillintään, sopeutumiseen tai kestäväen liikkumisen edistämiseen.

Raisio on sitoutunut hiilineutraaliuteen vuoteen 2030 mennessä. Uudessa strategiassa visioksi tullaan nostamaan kestäväen kasvun rohkea rakentaminen ja strategisten tavoitteiden joukkoon on tulossa kestävyiden ja ekologisuuden huomioon ottaminen päätöksenteossa. Päästövähennystavoitteiden sisällyttäminen osaksi kaupungin talousarviovalmistelua tukisi näiden lupauksen toteutumista ja lisäisi niiden painoarvoa taloussuunnittelussa. Ilmastotyön ei pidä rajoittua päätöksiin yksittäisistä LED-lampuista ja rakennusmateriaaleista: sen tulee olla läpileikkaava näkökulma kaikessa päätöksenteossa. Siksi myös tilinpäätökseen tulisi sisällyttää ilmastotoimien kustannusten ja päästöjen seuranta ja ilmastovaikutusten arviointi tulisi asteittain tuoda osaksi kaikkea kaupungin päätöksentekoa. Tavoitteena olisi saada kokonaiskuva kestäväen kehityksen tavoitteita tukevista ja niitä rapauttavista resursseista sekä lisätä kustannustehokkuutta ja läpinäkyvyyttä.

Osallistava valmisteluprosessi yhdessä kaikkien toimialojen kanssa lisäisi henkilöstön tietoisuutta kaupungin toiminnan ilmastovaikutuksista sekä oman hallinnonalan kytköksistä niihin. Valmisteluprosessin osana voitaisiin kartoittaa mahdollisuuksia rakentaa malleja kestäväen kehityksen budjettiin ja ilmastovaikutusten arviointiin yhteistyössä esimerkiksi muiden kaupunkien, oppilaitosten ja erilaisten verkostojen kanssa. Ilmastobudjetti myös tuottaisi tietoa ilmastotoimista päätöksentekoon ja lisäisi läpinäkyvyyttä kuntalaisille. Ilmastobudjetin käyttöönotto onkin luonteva osa siirtymää kohti avoimuutta, osallistavuutta ja modernia tiedolla johtamisen kulttuuria.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Raisio

1. asettaa talousarviossa hiilineutraaliustavoitteen mukaisen sitovan päästökaton eri sektoreille
2. seuraa päästöjen ja ilmastotoimien kustannusten toteumaa vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä
3. laatii koko taloussuunnitelmakaudelle ilmastotoimien taloussuunnitelman
4. tekee kaupungin päätösten ilmastovaikutukset näkyväksi esimerkiksi toteuttamalla ilmastovaikutusten arvioinnin osana kaikkea päätöksentekoa

Raisiossa 11.10.2021

Ella Mylly
Jonna Mero
Saila Rintee
Emma Lindqvist

Jani Suominen
Niko Toivonen
Juha Jormanainen
Janne Laulumaa”

Päätös

Aloite merkittiin pöytäkirjaan ja lähetettiin kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 26.10.2021 § 382

- - Kaupunginhallitus lähettää valtuutettu Ella Myllyn aloitteen hiilibudjetoinnista konsernipalveluyksikön valmisteltavaksi - -

Kaupunginhallitus 17.04.2023 § 148
514/00.01.02.01/2023

Valmistelija: ilmastokoordinaattori Ulrika Nordblom,
etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Ella Myllyn aloitteessa esitetään, että Raision kaupunki asettaisi talousarviossa hiilineutraaliustavoitteen mukaiset sitovat päästökaton eri sektoreille ja alkaisi seurata päästöjen ja ilmastotoimien kustannusten toteumaa vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä. Aloitteessa esitetään myös ilmastotoimien taloussuunnitelman laatimista koko taloussuunnitelmakaudelle sekä kaupungin päätösten ilmastovaikutusten tekemistä näkyväksi toteuttamalla ilmastovaikutusten arvioinnin osana kaikkea päätöksentekoa.

Aloitteessa viitataan esimerkkinä Tampereen kaupungin ilmastobudjettiin, jossa kaupunki on määritellyt päästörajat eri sektoreille. Tampereen esimerkki on edistyksellinen tapa johtaa kaupungin ilmastotyötä, mutta mallin tuominen Raisioon olisi haastavaa resurssien näkökulmasta. Tampereella ilmastotyötä tekee usean asiantuntijan tiimi, joten kapasiteetti oman päästölaskennan toteuttamiselle on eri tasolla kuin Raisiossa. Kaupungin eri toimialojen päästöjen nykytilanteen määrittäminen ja niiden kehityksen seuranta veisivät paljon resursseja, jotka olisivat suoraan pois käytännön ilmastotoimien kehittämisestä. Koska kaupunkiorganisaation päästöt muodostavat vain noin 10 % koko kaupungin ilmastopäästöistä, on kaupungin olemassa olevilla henkilöstöresursseilla tarkoituksenmukaisempaa seurata koko alueen päästötilanteen

kehittymistä omaan organisaatioon keskittymisen sijaan. Paras potentiaali kaupungin alueen päästöjen vähentämiseen on sellaisten toimien toteuttamisella, joilla saadaan alueen asukkaat ja yritykset mukaan ilmastotoimiin. Kaupunkiorganisaation ilmastotyötä ja sen seuranta kehitetään kaupungin Ympäristöohjelman seurantaindikaattorien kehittämisen kautta Tulevaisuuden kestävä Raisio –hankkeessa. Oman päästölaskennan kehittämiseen hankkeella ei ole mahdollisuutta, mutta tavoitteena on lisätä kaupungin ilmastotyön läpinäkyvyyttä ottamalla käyttöön seurantajärjestelmä, jonka avulla tehdyistä ilmastotoimista viestitään kaupunkilaisille ja päättäjille. Seurantajärjestelmään on tarkoitus tuoda myös tietoa alueen päästötilanteen kehittymisestä.

Raision taloussuunnitelmassa on viimeisen kahden taloussuunnitelmakauden aikana nostettu ilmastotoimiin kohdennettuja investointeja. Työtapa on uusi ja sen toimivuutta tarkastellaan ja kehitetään tulevien talousarvioiden yhteydessä muiden kaupunkien esimerkkejä hyödyntäen. Ilmastobudjetin laatimiseen liittyy haasteita, sillä investoinnit limittyvät useimmiten toimialojen jokapäiväiseen toimintaan, jolloin niitä on vaikea erottaa omaksi kokonaisuudekseen. Esimerkiksi rakennusten remonttien yhteydessä saadaan usein tehostettua energiankäyttöä, mikä vähentää ilmastopäästöjä, mutta remontin kustannuksista on hankalaa erottaa ilmastotyön kustannusta. Talousarviossa nostettujen ilmastoinvestointien toteumaa on tavoitteena alkaa seurata seuraavan tilinpäätöksen yhteydessä.

Päätöksenteon yhteydessä tehtävää ilmastovaikutusten ennakoarviointia tullaan kehittämään osana vaikutusten ennakoarviointia, jonka valmistelu on aloitettu valtuutettu Emma Lindqvistin tekemän lapsivaikutusten säännöllistä arviointia ja raportointia Raisiossa koskevan aloitteen johdosta. Vapaa-aikalautakunta, Sivistyslautakunta ja Hyvinvointijaosto ovat käsitelleet Lindqvistin aloitteen ja huomioineet ennakoarvioinnin toteutusta koskevassa vastauksessaan myös ympäristövaikutusten arvioinnin, joihin ilmastovaikutukset sisältyvät olennaisena osana. Sivistyslautakunta toteaa vastauksessaan 282/12.00.00/2023:

”Vaikutusten ennakoarvioinnissa (EVA) otetaan huomioon seuraavat kokonaisuudet:

- Ihminen/asukas
- Ympäristö
- Organisaatio ja henkilöstö
- Elinvoima ja talous”

Ja:

”Raision kaupunki tulee tekemään linjauksen, mitä ja miten arvioidaan ja miten viranhaltijoita ja esittelijöitä ohjeistetaan arvioinnin tekemisestä. Henkilöstön koulutus ennakkovaikutusten arviointiin tulee olla kattavaa, ajantasaista ja tarpeen mukaan toistuvaa. Arviointien tekemisen seurannasta, päätöksenteon vaikutusten jälkiseurannasta ja arvioinneista sekä viestinnästä tehdään linjaus kaupungin tasolla. Asia valmistellaan hyvinvointikoordinaattorin toimesta, käsitellään kaupungin johtoryhmässä ja tuodaan päätöksentekoon kaupunginhallitukseen.”

Ennakoarvioinnin valmistelusta vastaava Hyvinvointikoordinaattori on käynnistänyt Raisiossa Kestävä Raisio –työryhmän ja toimii tiiviissä yhteistyössä Ilmastokoordinaattorin kanssa. Valmistelu tullaan toteuttamaan poikkihallinnollisessa yhteistyössä kaikki arvioinnin osa-alueet huomioiden.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Eero Vainio
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus ehdottaa valtuustolle, että Rasion ilmastotyön kehittämistä ja päätösten ennakoarvioinnin valmistelua jatketaan vastauksessa kuvatulla tavalla. Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastetaan heti.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.